

gospodarske, obrtniške in národne.

Izhajajo vsak petek ter stanejo v tiskarni prejemane za celo leto 6 kron, za pol leta 3 krone in za četrť leta 1 krono 50 vin., — po pošti prejemane pa za celo leto 7 kron, za pol leta 3 krone 50 vin., za četrť leta 1 krona 80 vin. — Za prinašanje na dom v Ljubljani se plača na leto 80 vin. Naročnino prejema upravništvo v Blasnikovi tiskarni. — Oglase (inserterate) vzprejmlje upravništvo, in se plača za vsako vrsto za enkrat 16 vin., za dvakrat 24 vin., za trikrat 30 vin. — Dopisi naj se pošiljajo uredništvu „Novic“.

V Ljubljani 11. januvarja 1901.

Naročnikom!

Vse one naročnike „Novic“, ki so z naročnino še zaostali, prosimo nujno, da jo čim preje dološljejo, da je mogoče v upravništvu pri razpošiljanju lista vzdržati red.

Upravništvo „Novic“.

Politični oddelek.

Volitve v mestih.

Z volitvijo v mestih in trgih na Kranjskem se je zaključil letošnji volilni boj v naši deželi, in je zdaj čas, da se ozremo na uspeh teh volitev.

Posestno stanje obeh slovenskih strank se pri minulih volitvah ni izpremenilo. V peti kuriji in v kmetskih občinah so bili izvoljeni kandidatje katoliško-narodne stranke, v mestih in trgih pa kandidatje napredno-narodne stranke. Nobena stranka ni ničesar izgubila, dejanski tudi ni nobena ničesar pridobila, k večjemu napredna narodna stranka s tem, da je na mesto dvornega svetnika Šukljeja, ki je bil ves čas, dokler je stal v političnem življenju, sam zase stranka, bil izvoljen notar Plantan.

Letos se je v kmetskih občinah in v peti kuriji volilo prvič direktno in tajno. Izid volitev je pokazal, da ima katoliško-narodna stranka v gorenjskih in v ljubljansko-ribniških kmetskih občinah ogromno večino volilcev na svoji strani, v krško-novomeškem okraju pa lepo večino volilcev za sabo. Nasprotno pa se je tudi pokazalo, da gineva vpliv te stranke na Notranjskem in v mokronoško-kočevskem volilnem okraju. V teh dveh volilnih okrajih je stranka sicer tudi letos zmagala, ali ta uspeh je samo slučajen. Na Notranjskem je bil iz-

voljen dr. Žitnik samo vsled tega, ker se za njegovega nasprotnika ni razvila zadostna agitacija. Kandidat sam je bil bolan, somišljeniki pa prav na Vipavskem in v Št. Petru niso ničesar storili, zanašajoč se na zavednost in disciplino volilcev. V mokronoško-kočevskem okraju pa je bil izvoljen Povše le vsled tega, ker je bilo odsotnih 1300 kočevskih volilcev. Kočevci, kar jih je ostalo doma, so glasovali za Zupančiča, a glasovali bi bili zanj tudi vsi odsotni, tako da bi bil Povše prav gotovo propadel, ako bi se bile volitve vršile ob drugem času.

V mestih in trgih je katoliško-narodna stranka z vso zanesljivostjo računala na pridobitev dveh mandatov. Iz njenega časopisja je bilo razvideti, da je bila v gorenjsko-notranjski in v dolenjski skupini zmage popolnoma gotova. Računala je pač, da bodo odločili Nemci in vladni krogi, ali ti računi so se izjalovili. Niti nemška niti vladna pomoč ni toliko zalegla, kakor je računala katoliško-narodna stranka, da si sta ona sama kakor tudi nemška stranka spravili zadnjega svojega moža na volišče, in dasi jej je bil zlasti v Idriji ves vladni aparat na razpolaganje. Niti toliko ni mogla doseči, da bi spravila napredna narodna kandidata za Ljubljano in za gorenjsko-notranjska mesta v ožjo volitev.

Mandati kranjske dežele so torej po teh volitvah prav tako razdeljeni, kakor so bili prej. Katoliško-narodna stranka ima zopet šest mandatov, napredno narodna stranka tri, nemška pa oba veleposestniška mandata. V tem oziru torej minoli volilni boj ni ničesar izpremenil. Ali brez posledic ta volilni boj vendar ne bo.

Vsled volilnega boja se je nasprotje med katoliško-narodno in napredno-narodno stranko še poostiril. Boj mej strankama je bil že doslej ljut, sedaj pa postane boj na nož, boj na življenje in smrt. Pred volitvijo je bilo še mogoče, da so napredno-narodni in katoliško-narodni poslanci sedeli na Dunaju v skupnem klubu, sedaj je pa to naravnost nemogoče, in se zanese kranjski strankarski boj tudi v državno zbornico.

Nadalje se vsled volilnega boja poostri tudi nasprotje mej duhovščino in mej posvetnim razumništvom. Mi smo še pred volilno borbo v tem oziru opozarjali na posledice, a naše besede so bile bob ob steno.

Pa še nekaj je zadelo v tej volilni borbi katoliško-narodno stranko. Ta stranka je doslej z vso odločnostjo in z veliko strastjo pobijala vsako paktiranje z Nemci, češ, da je to vrhunec politične nemoralnosti, če se združi slovenska stranka z Nemci in zoper drugo slovensko stranko. Sedaj pa se je katoliško-narodna stranka izneverila svojemu lastnemu načelu, sedaj je storila sama to isto, kar je prej obsojala kot nemoralnost, sedaj se je sama združila z Nemci in z vlado zoper drugo narodno slovensko stranko. S tem je zadobila na svoji časti grd madež, ki ga nikdar več ne izbriše.

Politični pregled.

Položaj. — Še par tednov in vlada skliče novo izvoljeni državni zbor k delovanju. Po dosedaj dovršenih volitvah soditi, pridejo sicer nekatere nove moči v državni zbor, ali o njih sposobnosti za normalno delovanje v istem nahaja se danes malo upanja, ker program, na katerega so bile voljene, je bil radikalen program. Socialni demokratje so zgubili v V. kuriji, ki je po njih mnenju njih domena, skoro polovico mandatov, a pridobili jih niso mirnejši elementi, marveč so jih pridobili še mnogo burnejši, namreč radikalni Nemci, katerim zapoveduje znani nemirnež dr. Wolf. Res, da so v prvem začetku socialni demokratje uspešno podpirali nemško obstrukcijo, ali v zadnjem času postali so največji neprijatelji vsake obstrukcije, dočim so radikalni Nemci pod vodstvom Wolfa vedno pripravljeni na najsrditejši boj, na najbrezobzirnejšo obstrukcijo, ako bi hotela vlada le količkaj pravičnoma biti kaki nenemški narodnosti, posebno pa Slovanom. Število teh ljudi sicer ni veliko, ali njih terorizem vpliva tako močno na ostale liberalne nemške stranke, da se mu skoro ne morejo odtegniti. — Ker pa pride tudi s Češkega nekaj več čeških radikalcev v državni zbor in bi tudi sploh Mladočehi ne mogli brez vsakega zadoščenja za storjena jim žaljenja započeti mirnega delovanja v novem parlamentu, je skoraj gotovo, da pride že v prvih sejah novoizvoljenega državnega zbora do spopada mej Nemci in Čehi, in da ne bodo zamogle vse ostale stranke odstraniti iz zbornice burnih viharjev ter nadomestiti jih z mirnim delovanjem. Lepe so res želje, katere je izreklo češko veleposestvo v svojem te dni izdanem manifestu in tudi Poljaki in druge stranke so že site teh neplodonosnih preprirov, ki so na velikansko škodo cele države, ali bojimo se, da ostanejo še naprej kakor doslej vedno le prazne želje, in da v Avstriji sploh ne pojde s parlamentarizmom več dalje, ako se ne upelje po izvanrednem potu nov državnozbornski poslovni red.

— **Volitve v državni zbor.** — Na Dolenjem Avstrijskem so krščanski socialci izgubili pet mandatov. To je poleg tega, da so Schönererjanci znamenite uspehe dosegli najvažnejši volilni pojav. Baron Dipauli je končno vendar dobil mandat. Izvoljen je bil v kmetijskih občinah Bolcan-Meran.

Bolgarija. — Bolgarski narod je prišel do spoznanja, da se mora otresti izvestnih tujih pijavk, ako hoče obstati. Prvo vprašanje, ki ga ima zdaj rešiti, je kmetijsko vprašanje. V ta namen se je vršil minuli teden v Sredcu, glavnemu mestu Bolgarije kmetijski shod, na katerega je prišlo iz vse Bolgarije nad 400 zastopnikov kmetijstva. Med njimi je bilo tudi nekaj po tujih socijalistično pohujšanih elementov, ki bi bili radi shod razpršili s tem, da so skušali spravljati na

dnevni red razna politična vprašanja. Posrečilo pa se jim ni, ker je bila večina zmernih posestnikov, ki hočejo na vsak način preuredbo kmetijstva in njega napredek in oprostitev od židovskih pijavk. Sprejelo se je več važnih resolucij.

Ruski car Nikolaj II. — Ruski car Nikolaj II. je že popolnoma ozdravel ter zopet opravlja svoje državne posle. Poroča se, da se poda za kakih 14 dni v Carskoje selo in izostane vsako potovanje v druge kraje. Car je svojima dvema zdravnikoma podelil visoke nagrade in sicer dr. Popovemu 100.000 rubljev in ga je ob enem imenoval svojim osebnim zdravnikom, a dr. Tihanovu pa 50.000 rubljev in naslov ruskega dvornega zdravnika.

Rusija in Turkestan. — Angleški list „Sunday Special“ je zvedel, da je odšlo 3000 mož ruske vojske iz Batura na afganistansko mejo. A to je le nekaka predstraža, v vzhodni Turkestan pa odpošlje Rusija 26 000 mož in 7000 konjenikov. Angleži so radi tega gibanja ruske vojske zelo vznemirjeni. Drugi viri pa še poročajo, da so se na indijsko afganistanski meji pojavili veliki nemiri, ter da so vstaši pobili tamošnje angleško vojaštvo. Prebivalstvo onih krajev je odbilo angleške ponudbe.

Vojna v južni Afriki. — Buri napredujejo v kapski koloniji. Udrlo jih je že okoli 5000 in za njimi Angleži. Za prvo je namen Burov, maščevati se nad Angleži za porušena jim domovja s tem, da pokončujejo od kraja angleško imetje v Kapu ter napravljajo velikanske škode. Drugi namen Burov pa je ta, zvabiti za seboj Angleže v Kap ter tako izprazniti angleškega vojaštva Transvaal, kateri hočejo Buri potem na vseh krajih zasesti. Lord Kitschener nujno zahteva novih čet iz Anglije. Na mnogih krajih Buri nenadoma napadajo angleške oddelke, kateri so navadno poraženi. Glavno mesto Oranje-države, Bloemfontain so Buri popolnoma razdejali. Angleški listi zahtevajo, da se v Kapu takoj razglasi nagla sodba.

Štedljivost in dobrotljivost.

„Štedljivost je sebičnost, in štedljivi gospodarji nimajo srca za ljudsko revščino in bedo“, trdijo nekateri in imenujejo pridigovanje štedljivosti škodljiv in nečloveški nauk. Ta prepogosti in nepremišljeni ugovor vzpodbuja nas, da na kratkoma razjasnimo, ali je razumna štedljivost, kakor se tu trdi, res nasprotnica one prevzvišene zapovedi: „Ljubi svojega bližnjega kakor samega sebe!“ in torej sovražnica dobrotljivosti.

Naravnost moramo priznati, da smo odločni nasprotniki nepremišljene dobrotljivosti, ki nikdar ne doseže tistega namena, katerega ima prava dobrotljivost. Brez premisleka deliti denar med uboge prosilce je največja nespamet. Premnog obdarovanec daru ne uporabi v svoj prid, ampak na čim lažji način si ga je pridobil, tembolj se navaja lenobe in zapravljanja. Časopisi so prinesli kot dokaz te resnice zanimivo novico iz Pariza. Dobrotljivi ruski car podaril je namreč ob svojem odhodu iz Pariza več tisoč zlatih rubljev (rubelj je 3 krone 60 vinarjev našega denarja) da se razdele med največje reveže pariške. Toda kako so reveži uporabili ta velikodušni dar? Izkazalo se je ob pobiranju teh zlatih rubljev, da so jih nad